

Są już miasta, w których wypracowano specjalne trasy turystyczne pozwalające w sposób ciekawy, a zarazem bardzo aktywny (np. w formie gry miejskiej - *questu*), poznać historię i współczesność spółdzielczości w danym regionie.

Kraków

Jedną z pierwszych wycieczek śladami spółdzielczości powstała w Krakowie w 2012 r. Twórcy *questu* zapraszają uczestników do zwiedzenia centrum Krakowa zgodnie z przekazanymi wskazówkami, które można wyszukać na stronie bestquest.pl. Niestety, nie ma już skarbu - pudełka z pieczątką, która potwierdzała przejście trasy - bo tam, gdzie znajdował się „sejf” (punkt kończący spacer w delikatesach Podwawelskiej Spółdzielni Spożywców w Ryńku Głównym) dziś jest „Biedronka”. Trudno też będzie znaleźć niektóre punkty trasy. W miejscu sklepu Spółdzielni Pracy im. Jarosława Dąbrowskiego na Małym Ryńku jest już zupełnie coś innego. Niemniej jednak z okazji Dnia Spółdzielczości, lub wycieczki do Krakowa, można wybrać się na spacer i odgadnąć hasło na podstawie przekazanych wskazówek.

Poznań

Kolejnym miastem, które posiada wyznaczony spółdzielczy szlak jest Poznań. Niedawno powstała tu gra miejska „Spółdzielczy Poznań”, która łączy zagadnienia z zakresu historii regionalnej (ruch spółdzielczy w Poznaniu) z zagadnieniami z ekonomii społecznej. Gra ma charakter *questu* i można ją pobrać ze strony internetowej www.spoldzielnie.org. Zadania tu są inaczej sformułowane niż przy grze krakowskiej, ale zwiedzanie jest równie atrakcyjne i budzi niezapomniane przeżycia. Podczas gry poznaje się wiele różnych miejsc. Są wśród nich miejsca istniejące - jak znana poznańska księgarnia, dobra kawiarnia z kawą *fair trade* prowadzona przez spółdzielnię. Podczas spaceru spotykamy co najmniej jeden sklep „Społem” i dwa urzędy wspierające spółdzielczość.

Uczestnicy spaceru spółdzielczego po Poznaniu podczas spotkania KKRES 21-22 maja 2019

Szukamy śladów spółdzielczych podczas letnich wędrówek

Wakacje ze spółdzielczością

Wakacje to czas, gdy można spotkać wielu ciekawych ludzi, zobaczyć interesujące obiekty, odkryć nowe miejsca, które teoretycznie znamy, choć do tej pory nie wzbudzały naszej uwagi. Wybierając szlaki wędrówek warto zwrócić uwagę na miejsca związane ze spółdzielczością - jej historią i teraźniejszością. Idąc tym tropem możemy skosztować pysznych potraw serwowanych przez spółdzielnie, poznać miejsca, gdzie powstawały pierwsze bloki mieszkalne czy banki spółdzielcze. Warto trochę poszperać w Internecie, zapytać znajomych lub mieszkańców danej okolicy i wyruszyć na wakacyjną przygodę śladami spółdzielczości.

Podczas *questu* odwiedza się też miejsca, w których tworzyła się spółdzielczość mieszkaniowa i bankowa, a które dzisiaj nie pełnią już swojej pierwotnej funkcji. Twórcy zabawy zadbałi o to, by uczestnicy mogli poznać wszystkie poznańskie spółdzielcze historie, opracowując specjalny dodatek do gry.

Warszawa

Ostatnim naszym odkryciem jest Warszawa i spółdzielczy Żoliborz - urokliwa dzielnica z fascynującą historią. Spacer śladami historii spółdzielczej został przygotowany przez Cezarego Miżejewskiego - preza Ogólnopolskiego Związku Rewizyjnego Spółdzielni Socjalnych w ramach III Ogólnopolskiego Forum Ekonomii Społecznej i Solidarnej. Podczas spaceru jego uczestnicy mieli okazję zaznajomić się z dziejami Warszawskiej Spółdzielni Mieszkaniowej - powstałej w 1921 r. - i poznać wiele ciekawostek związanych z działaniem i rozwojem różnych branż spółdzielczych w tej dzielnicy Warszawy.

Podczas spaceru wspomniano, że działka dla WSM na Żoliborzu przydzielona została po długich staraniach przez Komitet Rozbudowy m.st. Warszawa, a 12 grudnia 1925 r. uroczystie wmurowano kamień węgielny pod budowę pierwszego obiektu przy pl. Wilsona - niestety został on zniszczony w czasie II wojny światowej. 9 stycznia 1927 r. oddano do użytku 28 pierwszych lokali. W 1928 r. po zmianie statutu do WSM przyjęto członków prawnych jakimi były: Warszawska Spółdzielnia Spożywców, Stowarzyszenie Lokatorów „Szklane Domy”, Zarząd Główny RTPD, Towarzystwo Uniwersytetów Robotniczych

Spacer po Żoliborzu podczas III Ogólnopolskiego Forum Ekonomii Społecznej i Solidarnej

i Towarzystwo Kobiet Pracujących. WSM współdziałała z wieloma stowarzyszeniami, a niektóre z nich również współtworzyła. Społeczne Przedsiębiorstwo Budowlane, oparte na zasadach spółdzielczości, zatrudniało mieszkańców WSM na prowadzonych budowach. Sklepy osiedlowe WSM zaopatrzone były w świeże i tanie produkty spożywcze przez „Gospodę Spółdzielczą”.

Kolejną ciekawostką Żoliborza jest to, iż z inicjatywy Józefa Piłsudskiego na zebraniu założycielskim 21 października 1921 r. zostało powołane Mieszkaniowe Stowarzyszenie Spółdzielcze Oficerów. Zgodnie ze wskazaniem lokalizacyjnym władz miejskich, obejmowało ono obszar zachodniej esplanady (przedpola) Cytadeli. Podczas spaceru dowiedzieliśmy się też, że przy ul. Krasieńskiego 10 znajdował się zarząd „Społem”, sklep spożywczy i popularna wśród mieszkańców jadalnia. Z kolei na rogu ul. Maczka i ul. Suzina był sklep opałow. Znakiem rozpoznawczym „Społem” na Żoliborzu do dziś jest Dom Handlowy Merkury przy ul. Słowackiego 16/18.

Choć dziś nie ma już wielu budynków, które wiązały się z początkami spółdzielczości różnych miastach Polski, jednak mając pewne wskazówki możemy odtworzyć historię i zwrócić uwagę na to, co dziś istotne. Zachęcamy więc spółdzielnie do udanego planowania ciekawych tras turystycznych, które będą uczyć dostarczając jednocześnie niezapomnianych wrażeń. Do zobaczenia na spółdzielczym szlaku!

Anna Bulka